

SOTE- JA MAAKUNTAUUDISTUKSEN TILANNEKATSAUS JA SKENAARIOT

Poliittinen ohjausryhmä 10/2018
Laura Leppänen

MAAKUNTIEN VALMISTELUN TILANNEKUVA

	 E-K	 E-P	 E-S	 Kai	 K-H	 K-P	 K-S	 Kym	 Lap	 Pir	 Poh	 P-K	 P-P	 P-S	 P-H	 Sat	 Uus	 V-S
Järjestämistehtävän rakentaminen	Edennyt	Edennyt hyvin	Edennyt hyvin	Edennyt	Edennyt hyvin	Edennyt hyvin	Edennyt	Edennyt	Edennyt	Edennyt	Edennyt	Edennyt	Edennyt	Edennyt	Edennyt	Edennyt	Edennyt	Edennyt
Toimielin- ja hallintorakenne	Edennyt hyvin	Edennyt hyvin	Edennyt hyvin	Edennyt hyvin	Edennyt hyvin	Edennyt	Edennyt	Edennyt	Edennyt	Edennyt	Edennyt hitaasti	Edennyt	Edennyt	Edennyt	Edennyt	Edennyt	Edennyt	Edennyt
Palveluntuotannon kilpailukyky	Edennyt	Edennyt	Edennyt	Edennyt hitaasti	Edennyt	Edennyt	Edennyt	Edennyt	Edennyt	Edennyt	Etenemisessä ongelmia	Edennyt	Edennyt	Edennyt	Edennyt	Edennyt	Edennyt	Edennyt
Henkilöstön siirrot ja koulutus	Edennyt	Edennyt	Edennyt	Edennyt	Edennyt	Edennyt	Edennyt	Edennyt	Edennyt	Edennyt	Edennyt	Edennyt	Edennyt	Edennyt	Edennyt	Edennyt	Edennyt	Edennyt
Maakuntien välinen yhteistyö	Edennyt	Edennyt	Edennyt	Edennyt	Edennyt	Edennyt hitaasti	Edennyt	Edennyt	Edennyt	Edennyt	Edennyt	Edennyt	Edennyt	Edennyt	Edennyt	Edennyt	Edennyt hitaasti	Edennyt
Osallisuus ja demokratia	Edennyt	Edennyt	Edennyt	Edennyt	Edennyt	Edennyt	Edennyt	Edennyt	Edennyt	Edennyt	Edennyt	Edennyt	Edennyt	Edennyt	Edennyt	Edennyt	Edennyt	Edennyt
Yleiskuva valmistelusta	Edennyt	Edennyt	Edennyt	Edennyt	Edennyt	Edennyt	Edennyt	Edennyt	Edennyt	Edennyt	Edennyt	Edennyt	Edennyt	Edennyt	Edennyt	Edennyt	Edennyt	Edennyt

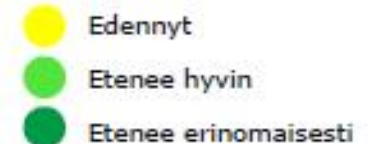
- Ei edennyt lainkaan
- Edennyt hitaasti
- Edennyt hyvin
- Valmis toteutukseen
- Etenemisessä ongelmia
- Edennyt
- Edennyt erinomaisesti

TILANNEKUVAN MUUTOKSET SYKSYLLÄ 2018

- Päätöksien puute jo johtanut siihen, että maakuntien valmistelutilanteessa on tapahtunut eriytymistä: osassa maakuntia valmistelussa on jääty odottamaan päätöksiä, osa on jatkanut epäselvästä tilanteesta huolimatta.
- Maakunnittainen tilannekuva on muuttunut: vuoden 2018 alussa hitaasti edenneet Lappi ja Kymenlaakso ovat selvästi saaneet muita kiinni.
- Nyt hitaammin edenneitä (Pohjanmaa, Päijät-Häme, Varsinais-Suomi) selittää se, että näissä maakunnissa on jääty monissa kysymyksissä odottelemaan kansallisia päätöksiä.

MAAKUNTIEN VALMISTELUN TILANNEKUVA

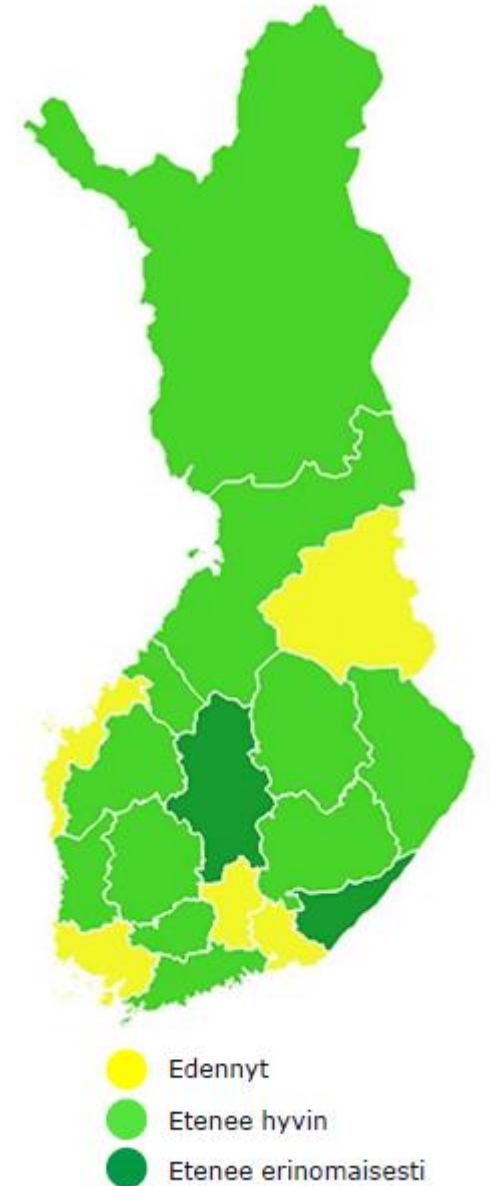
- Kansallinen tilanne näkyy kaikissa maakunnissa. Siihen reagointi vaihtelee maakunnittain, osassa maakunnista valmistelu hidastunut merkittävästi. Osa valmisteltavista asioista on jätetty odottamaan lakien voimaantuloa. Valmistelussa keskitytään entistä enemmän niihin asioihin, jotka tulee tehdä joka tapauksessa.
- Maakunnallinen keskustelu poliittisissa ohjausryhmissä ja/tai kuntajohtajakokouksissa pääosin valmistelua tukevaa.
- Valmistelukoneisto edelleen aika hyvässä iskussa, ei esim. valmistelijoiden merkittävää palaamista taustaorganisaatioihin.
- Kuntayhtymien kautta etenemiseen on valmistauduttu joissain maakunnissa. Useimmat maakunnat odottavat valtakunnallisia ratkaisuja ennen mahdollisen sote-kuntayhtymän valmistelun käynnistämistä.
- Maakunnat varautuneet käyttämään vuoden 2018 rahoitusta alkuvuonna 2019 (tammi-maaliskuu).

MAAKUNTIEN VALMISTELUN TILANNEKUVA

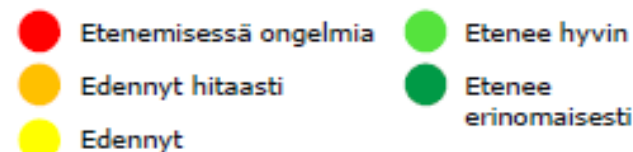
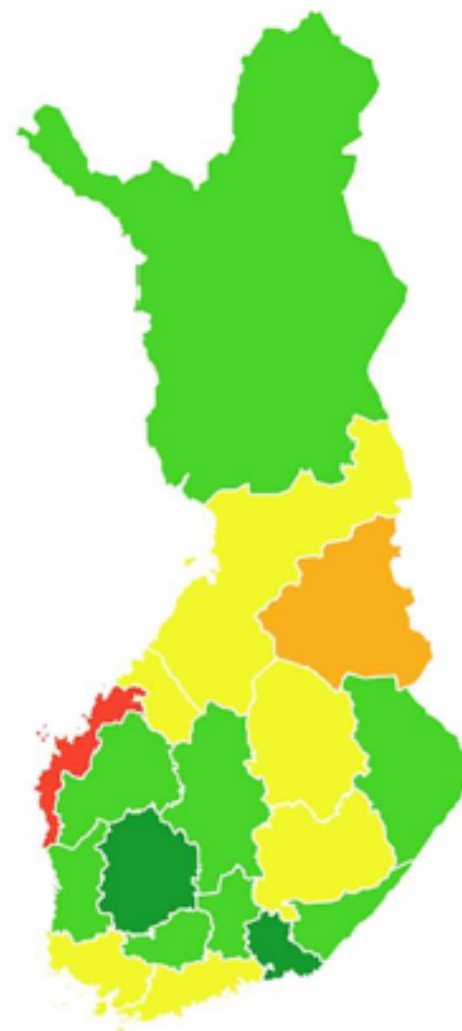
järjestämistehtävä

- Maakunnan järjestäjäorganisaation valmistelu on edennyt maakunnissa. Organisaation koko hahmottumassa lähes kaikissa maakunnissa.
- Järjestämisen suunnitelma, tietomalli ja osaamisvaatimukset valmistelussa.
- Järjestäjän ja tuotannon välisessä suhteessa edelleen useita epäselviä asioita, myös sote- ja maku-palveluiden osalta järjestämisen ja tuotannon suhde näyttää rakentuvan eri logiikalla.
- Maakuntastrategian valmistelua on tehty viime ajat eriasteisesti. Osassa maakuntia varsinaisen strategiaproessin käynnistäminen siirretty odottamaan lakien voimaantuloa. Osa maakunnista yhdistää strategiaproessin koetalousarvion valmisteluprosessiin.
- Maakunnan ohjausmallien valmistelua halutaan tehdä kansallisesti yhdessä. Maakuntien valmistelutilanne vaihtelee merkittävästi ohjausmallien osalta.

Miten maakunnan oman palvelutuotannon kilpailukyvyn kehittäminen on edennyt?

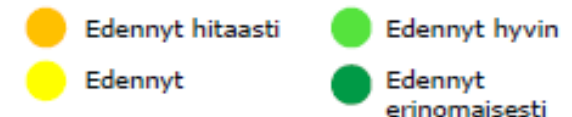
- Tuotannon kilpailukykyä on valmisteltu eritahtisesti maakunnissa.
- Asiassa pisimmälle edenneet valmistelevat
 - liiketoimintasuunnitelmaa
 - rahoitusmallia
 - asiakasprosessien yhdenmukaistamista ja tuotteistamista
- Markkinakartoituksia ja yritystapaamisia on tehty laajasti sote-palveluista, mutta myös kasvupalveluista.
- Valinnanvapaus- ja kasvupalvelupiloteista odotetaan saavan oppia markkinoilla toimimiseen.
- 14 maakuntaa on mukana Sitran terveystieteiden kilpailukyky -verkostossa.
- Brändin rakentamisessa ja viestinnässä ollaan takamatkalla yksityiseen verrattuna.

MAAKUNTA- JA SOTE-UUDISTUS
LANDSKAPS- OCH VÅRDREFORMEN

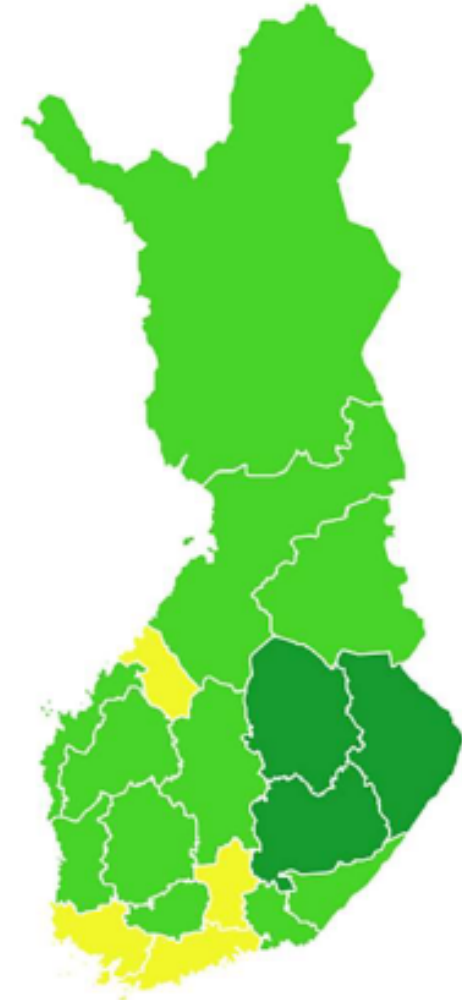
Kuinka maakunnan toimielin- ja hallintorakenteen valmistelu on edennyt?

- Toimielinmallit on luonnosteltu varsin pitkälle kaikissa maakunnissa.
- Lähes kaikissa maakunnissa mallista on myös tehty linjapäätös poliittisessa ohjausryhmässä.
- Toimielinmallien valmistelussa korostunut halu vahvistaa päätöksentekijöiden roolia valmistelussa.
- Lautakuntamalli tulossa puoleen maakunnista ja puhdas valiokuntamalli vain Pirkanmaalle. Ns. hybridimalli on suunnitteilla neljään maakuntaan. Neljän maakunnan osalta malli on vielä linjaamatta.

Miten valmistelu maakunnan henkilöstön siirtymisessä, kouluttamisessa ym. tehtävissä on edennyt?

- Henkilöstösiirtojen valmistelua on tehty kaikissa maakunnissa niin pitkälle kuin tässä vaiheessa mahdollista.
- Luovuttavien organisaatioiden henkilöstön osallisuus/viestintä on haastavaa:
 - Henkilöstötyöryhmät ja-foorumit laajasti käytössä, samoin erilaisia henkilöstöviestinnän muotoja käytetään aktiivisesti
 - Luovuttavien organisaatioiden henkilöstön tavoittaminen erityisesti isoissa organisaatioissa epävarmaa
- Muutosvalmennuksen tila vaihtelee maakunnittain:
 - Muutamassa esimiesvalmennus jo käynnissä, usealla suunnitteluprosessi esimies- ja henkilöstökoulutukseen
 - Osa odottaa kuitenkin lainsäädäntöä
 - Apuna käytetään mm. Kevan hanketta ja/tai ESR-rahoitusta
 - Myös maakunnallisia HR-toimintamalleja valmistellaan

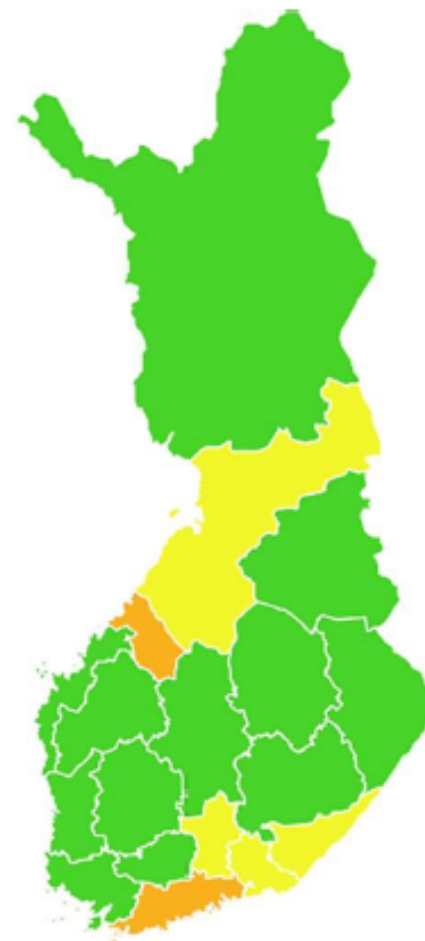
- Edennyt
- Etenee hyvin
- Etenee erinomaisesti

MAAKUNTA- JA SOTE-UUDISTUS
LANDSKAPS- OCH VÅRDREFORMEN

Miten maakuntien välinen yhteistyö ja yhteistyön valmistelu on edennyt?

- Sote-valmistelu on monissa maakunnissa edelleen esh-painotteista
 - Eteenpäin on kuitenkin menty: valmisteluryhmät on pääosin perustettu ja Yta-sopimusta valmistellaan
 - Yhteisiä palveluita on kehitetty jonkin verran maakuntien yhteistyönä
- ELY-kokonaisuuksien osalta yhteistyön valmisteluajataulu hidastunut
 - Neuvotteluita on käyty teemoittain eri suuntiin, maakuntien sisällä on edelleen erilaisia käsityksiä yhteistyön suunnista
 - Rakenerahastoasiat halutaan hoitaa ensisijassa maakunnallisesti
- Kunta/maakunta -suhde on agendalla kaikkien maakuntien valmistelussa
 - Valmistelun tilannekuva maakunnallisissa kj-kokouksissa tms.
 - Maakuntavalmistelijat ovat tehneet laajojakin kuntakierroksia
 - LAPE- ja I&O- hankkeet suuressa roolissa yhteistyön rakentajana, samoin HYTE-asiat
 - Yhteiset tukipalvelut valmistelussa useassa maakunnassa
 - Kokonaisvaltaista kunta/maakunta -yhteistyön suunnittelua tehty vain muutamassa maakunnassa

MAAKUNTA- JA SOTE-UUDISTUS
LANDSKAPS- OCH VÅRDREFORMEN

- Edennyt hitaasti
- Edennyt
- Etenee hyvin

KANSALLISTA VALMISTELUA VAATIVIA ASIOITA MAAKUNTIEN NÄKÖKULMASTA

- Maakuntien rahoitus 2021-
- Järjestämisen ja tuottamisen välisen suhteen selkiyttäminen
- Viranomaistehtävät, omavalvonta, asiakas/palveluohjaus, järjestäjäorganisaation ja liikelaitoksen työnjako
- Tuotannon ohjausmallit
- Sote- ja maku-palvelujen erilaiset logiikat
- Tiedolla johtamisen toteutusmallit
- Valmistelun rahoitus, pilottien/kokeilujen rahoitus, valinnanvapauden rahoitusmallit, kansallinen muutosvalmennus, konsultointi, tuotannon yhtiöittämisen edellytykset/mahdollisuudet

UUDISTUKSEN VALTAKUNNALLINEN TILANNE

VALTAKUNNALLINEN TILANNE 10/2018 – UUDISTUKSEN SKENAARIOT

1. Eduskunta hyväksyy lait 2/2019 loppuun mennessä, vaalit syksyllä 2019. Maakunta järjestäytyy loppusyksyllä 2019. Maakuntien perustamiseen tarvitaan noin 1,5 aikaa tehdä poliittisia päätöksiä. Maakunnan palvelutoiminta voisi alkaa aikaisintaan 2022. Korjauksia lakeihin tehdään seuraavalla hallituskaudella.
2. Uudistus siirtyy seuraavan hallituksen linjattavaksi ja toteutettavaksi. Hallitusohjelma julkistetaan 6/2019, esitykset eduskunnalle aikaisintaan talvella 2019/2020. Lainsäädännön hyväksyminen normaalissa lainsäädäntöprosessissa perustuslakivaliokunnan käsittelyjen kera. Palvelutuotanto voisi alkaa aikaisintaan 2023.

VALTAKUNNALLINEN TILANNE 10/2018

- ▶ Mietintöluonnokset edelleen sote-valiokunnassa. Valiokunta antaa 3 erillistä mietintöä
 1. Sote-maku peruspaketti
 2. Valinnanvapauslainsäädäntö
 3. Sote-tuottajalaki
- ▶ Perustuslain kannalta kriittisimmät kysymykset tällä hetkellä liittyvät valinnanvapauteen ja sote-keskuksiin. EU-notifointi ja tietosuoja ovat kriittisiä myös.
- ▶ Sote/maku-pakettia ei ole aiemmin käsitelty lopullisesti perustuslakivaliokunnassa, mikä tarkoittaa, että myös sen osalta voi tulla vielä esille yllätyksiä eli asioita, jotka nousevat perustuslain näkökulmasta esille.
- ▶ Mikäli lakipaketti käsiteltäisiin 2019 vuoden puolella, jääkö eduskunnalle riittävästi aikaa käsitellä muut eduskuntaan menevät lait (sisältölait)?
- ▶ Kaikissa skenaarioissa seuraavalle hallitukselle jää päätettävää / korjattavaa

MUUTOSORGANISAATION TILANNEKATSAUS

ESIVALMISTELUAVUSTUKSEN KÄYTTÖ JA RAPORTOINTI

- ▶ Avustusta myönnetty hakemuksesta ennalta hyväksytyihin ja määriteltyihin kustannuksiin; myöntämisen ehtona, että maakunnan liitto sitoutuu toteuttamaan toimenpiteet hakemuksessa esitetyn mukaisesti.
- ▶ Esivalmisteluavustus tulee käyttää esivalmisteluvaiheen kustannuksiin.
- ▶ Esivalmisteluavustusta voidaan käyttää vuoden 2019 loppuun saakka tai enintään siihen saakka, kunnes VATE on asetettu, sekä asettamisen jälkeenkin tarvittaessa enintään kahden kuukauden ajan esivalmistelun edellyttämiin menoihin edellyttäen, että VATE ei toisin päätä.
- ▶ Maakunnan liitto vastaa esivalmisteluavustuksen käytön raportoinnista VM:lle.
- ▶ Yleinen esivalmisteluavustus raportoidaan yhtenä kokonaisuutena. Raportoinnissa tulee osoittaa, että valtionavustus on käytetty valtionavustuspäätöksen mukaiseen tarkoitukseen.
- ▶ Raportoinnin aikataulu määritellään heti sen jälkeen, kun uudistusta koskeva lainsäädännön voimaantulon ajankohta on tiedossa.
- ▶ Ennen raportointiajankohtaa toimitetaan tarkemmat ohjeet raportoinnin muodosta.
- ▶ Mahdollisesti käyttämättä jäänyt tai liikaa maksettu avustus tai sen osa tulee palauttaa valtionavustuslain 20 §:n mukaisesti.

MYÖNNETTY ESIVALMISTELUVAIHEEN RAHOITUS

Maakunta	Päätös 27.3.2017	Päätös 5.7.2017	Päätös 25.10.2017	Päätös 16.2.2018	Päätös 27.6.2018	Päätös xx.9.2018	Yhteensä/ maakuntaliitto
Uudenmaan maakunta	80 000	1 795 690	3 046 247	2 488 155	2 602 405		10 012 497
Varsinais-Suomen maakunta	70 334	414 077	1 142 354	934 567	1 508 867	754 434	4 824 633
Satakunnan maakunta	47 148	317 761	647 108	604 383	878 750		2 495 150
Kanta-Hämeen maakunta	39 394	255 000	540 000	473 084	490 485		1 797 963
Pirkanmaan maakunta	0	401 651	1 223 002	1 112 702	1 383 653		4 121 008
Päijät-Hämeen maakunta	39 389	88 555	650 000	550 000	655 000		1 982 944
Kymenlaakson maakunta	36 394	261 842	477 544	477 000	665 000		1 917 780
Etelä-Karjalan maakunta	35 160	265 219	434 736	410 000	429 400		1 574 515
Etelä-Savon maakunta	40 358	279 596	474 429	455 638	360 000		1 610 021
Pohjois-Savon maakunta	49 469	336 777	540 000	625 695	882 507		2 434 448
Pohjois-Karjalan maakunta	40 416	293 689	534 704	420 000	740 000		2 028 809
Keski-Suomen maakunta	55 177	315 000	720 000	108 000	900 600		2 098 777
Etelä-Pohjanmaan maakunta	45 325	280 934	414 534	571 855	781 203		2 093 851
Pohjanmaan maakunta	43 051	290 920	554 486	530 785	608 000		2 027 242
Keski-Pohjanmaan maakunta	30 621	247 674	325 861	307 869	410 361		1 322 386
Pohjois-Pohjanmaan maakunta	68 905	279 280	1 150 000	1 015 978	1 400 000		3 914 163
Kainuun maakunta	30 999	248 940	160 330	291 110	333 028		1 064 407
Lapin maakunta	47 860	185 840	749 097	537 983	642 152		2 162 932
MANNER-SUOMI YHTEENSÄ	800 000	6 558 445	13 784 432	11 914 804	15 671 411		48 729 092
Omavastuuosuus	30 %	10 %	10 %	10 %	5 %	0 %	

ICT-rahoitus

Maakunta- ja sote-uudistuksen ICT-kustannukset katetaan pääosin valtion budjetista.

Rahoitus myönnetty sairaanhoitopiirille.
Omarahoitusosuus 0 %.

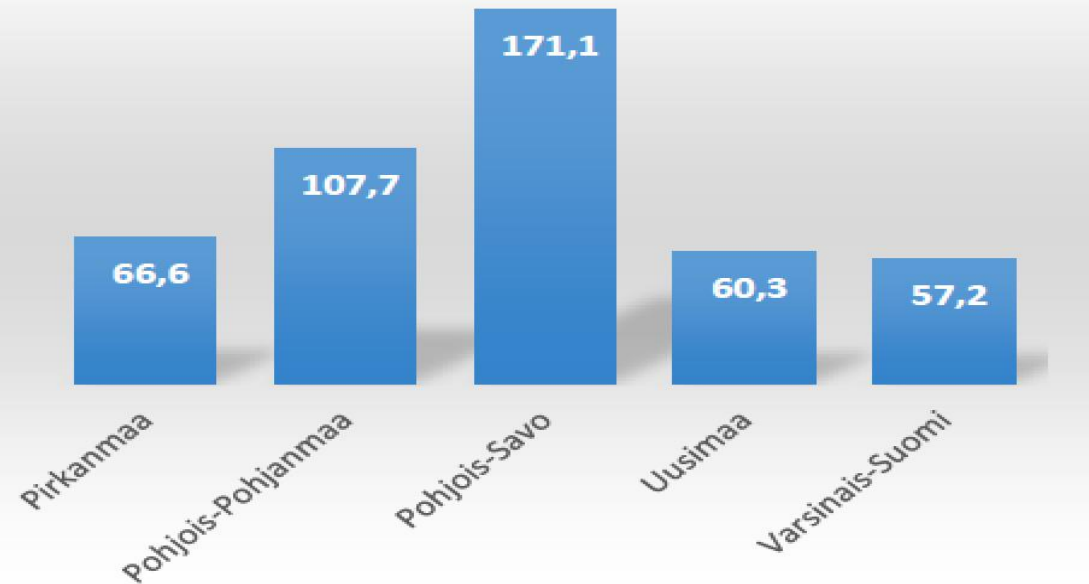
Tähän mennessä myönnetty:

- 2017 ICT 1: 200 k€
- 2017 ICT 2: 340 k€
- 2018 ICT 3: 6,3 M€

VM:lle toimitettu alustava 2019 budjetti: 19,6 M€

Lisäksi arvioitu vuosille 2020-22: 19,5 M€

€ / asukas (2018-2019)

VALMISTELUN SISÄLTÖ

- ▶ Hallituksen linjausten mukaista, edistävää valmistelua 11/2018 asti, jolloin näkymä uudistuksen jatkosta.
 - Painopiste sisällöissä, ei hallintorakenteissa.
- ▶ Tehdyn valmistelun kokoaminen, seuraavalla hallituskaudella tavoiteltavat asiat, ”joka tapauksessa” hoidettavat asiat, kehittämisajatuksset => kootaan ja raportoidaan 11-12/2018.
- ▶ Varsinais-Suomessa ei poliittista tahtotilaa muiden mallien valmistelusta.

AJANKOHTAINEN VALMISTELU MAKU-PUOLELLA

▶ Loka-marraskuussa valmistelussa

- Järjestämisen käsikirjan laatiminen
 - Palvelun tavoitteet, lakiperusta ja seuranta, asiakkaat ja palvelun järjestäminen
 - Erilliset palvelukuvaukset
 - palvelujen saatavuus ja saavutettavuus
 - asiakasmaksut
 - palvelujen tuottaminen
 - arvio palvelujen käytöstä ja maakunnalle aiheutuvista kustannuksista
 - seuranta ja arviointi
- Kasvupalvelujen valmistelu; markkinavuoropuhelut ja 2. kasvupalvelupilotin valmistelu, ”ulkokehältä työelämään”
- Edunvalvonta maakunnan elinvoimaan liittyvien rahoitusinstrumenttien osalta
- Viestintä elinvoimaan liittyvien tehtävien roolista ja merkityksestä

▶ Marraskuusta eteenpäin valmistelussa

- Henkilöliikenteen järjestämiselvityksen valmistelu
- Yhteenveto tehdystä valmistelusta; mitä opittiin, mitä kehitettävää, mitä edunvalvonnallista vietäväksi seuraavaan hallituskauteen...
- Asiakaskysely, asiakkaiden näkemyksiä toimintojen kehittämistarpeista; päällekkäisistä toiminnoista, nykyisten palvelujen toimivuudesta..

AJANKOHTAINEN VALMISTELU SOTE-KYSYMYKSISSÄ

Järjestämissuunnitelman päivittäminen vuosille 2019-2020

- Sote- ja maakuntauudistuksen valmistelussa on Varsinais-Suomessa nostettu syksyllä 2018 painopisteeksi sisällöllinen kehittäminen.
- Sote-johtajien kokouksessa syyskuussa 2018 tehtiin päätös päivittää Varsinais-Suomen sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämissuunnitelma vuosille 2019–2020.
- Päivityksessä hyödynnetään uudistusvalmistelussa tehtyä sisällöllistä kehittämistä sekä sote- ja maakuntauudistuksen valmistelussa tehtyjä periaatelinjauksia (kts. seuraava dia).
- Sen yhteydessä valitaan teemakohtaisia kärkiprojekteja, joissa tehdään sisällöistä kehittämistä ja joiden pohjalta otetaan uusia toimintamalleja käyttöön kuntien omilla päätöksillä jo ennen järjestämisvastuun siirtymistä maakunnille.
- Päivitys tuodaan kuntien päätöksentekoon alkukevällä 2019 ja sairaanhoitopiirin valtuuston hyväksyttäväksi vuoden 2019 kesäkuun valtuustoon.

AJANKOHTAINEN VALMISTELU SOTE-KYSYMYKSISSÄ

▶ **Lokakuussa valmistelussa** olevat asiat

- Valmistelu sote-järjestäjäorganisaatiosta, järjestäjän toiminnot, tuotannon erottaminen
- Työterveyshuollon yhtiöitys ja siihen liittyvä valmistelutuki kunnille ja kuntayhtymille
- Järjestämissuunnitelman päivityksen kärkiteemat ja niihin liittyvät toimenpiteet 2017 – 2018
 - Kiireellinen hoito ja päivystys (terveydenhuollon päivystys, sosiaalipäivystys, suun terveydenhuollon päivystys, ensihoito)
 - Päihde- ja mielenterveyspalvelut
 - Lasten, nuorten ja perheiden palvelut
 - Ikääntyvien kuntoutus-, hoito- ja hoivapalvelut
- Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen
- Yhteisesti sovitut menettelytavat / lähetekäytännöt (integraation edistäminen)
- ICT-valmistelu
 - Asiakas- ja potilastietojärjestelmien yhtenäistäminen
 - Mobiilipalvelut (sote jokaisen taskuun)
 - Tiedolla johtamisen käynnistäminen
 - ICT:ssä käytettävissä rahaa 4,7 miljoonaa euroa, josta 1,5 milj. helmikuun loppuun. Loput rahoista käytettävissä vuoden 2019 loppuun (varaudutaan kuitenkin sote-uudistuksen kehittymisen mukaan muuttuviin linjauksiin)

SOTE-ASIOISSA VALMISTELTAVIA KOKONAISUUKSIA, MIKÄLI VALTAKUNNALLINEN TILANNE ON EPÄSELVÄ

▶ **Marraskuusta alkaen** valmistelussa olevat asiat

- Jatketaan lokakuussa valmisteltavia kokonaisuuksia
- Suunnitelmaan vuosina (2019–2020) mukaan edellä mainittujen lisäksi kärkiteemoina:
 - Vammaispalvelut
 - Aikuissosiaalityö
 - Terveystuon vastanottopalvelut
 - Sähköisen asioinnin kehittäminen

Jos hallituksen sote-uudistukselle tulee valtakunnallinen vahvistus, vahvistetaan valmistelua eri osa-alueilla ml. hallinto- ja tuotantorakenteet sekä varaudutaan toimivaltaiseen valmisteluun